

ACC. NR M. 13555: 1-25.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Bernt Svensson, Glimåkra*
Härad: *Ö. Göinge* Berättare: " " "
Socken: *Glimåkra* Berättarens yrke: *Smickare*
Uppteckningsår: *1955* Född år *1894* i *Glimåkra*

Ördbokets binärningar. s. 1-25.

Lu F 61.

Skriv endast på denna sida

Hemsläjd och hantverk

Om vi gör ett brev i lapp, smälte och
backstugar, skall vi finna att hemsläjd
och hantverk var allmän i byggen.

Vi skall börja i samhället där Ek hade
garveri, där kunde de som hade olja
att slatta snygga hudarna, släpande
banta Ek nytt sk bark vilket användes
till hudarnas beredning, där blev arbete
åt tjurarna och backstugor, med
barkning om samman, träden fälldes
då sauren var i trädet, med en liten spade
som stackes in under barken lossades den,
samt lades i solen att torka. När den var
torr, kackades den i småbitar med en yxa
och källades upp i säckar för att lämnas
till garveriet. Det brukade i regel borkas
till hösten så att den som släpade till träden,
plock halva inkomsten, och arbetade den andra delen.

Luf 61

/.

ACC. N:R M. 13555:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Hultberg sydde månor och sålde det hem
och sålde på olika marknader i trakten hans
hansdåliga uppsättning. Tjåstaren sydde
kläder till folk, vilka själva nådde tyger
i hemmen. Skålin färgade garn och tyger
åt folk. Blinda Brunga nådde färgrika
färbåde och strumpor hans samt diklade
verser och framgavde orglu i Byrkån.
Hils gännan (Rattarman) smidde allt till
jordbrukarna samt skodde drar. Hästar
järnet fick han taga från Kristianstad
med järnvägen den sträcktes till Glimåkra
1886 för att sedan fortsätta till Elmhult 1909.
Per Svensson (Fjägge) snickade vävar
och finare möbler. Målare Persson målade
möbler och drar. I sistnämnda kunde ha
valdigen av sitt arbete, ~~målar~~ hantverkar
i Håggryda arbetade. Dessa Persson med allt,

ACC. N:R M. 13555:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3.

han lagade alla nyliga saker som knivar
genär, saxar mm, åt ortsbefolkningen. Hans
uttryck var (voja inte om ja han kan
du kan.) vet inte om jag kan kan
du gör det bättre. Tompen hade en liten
stuga med en liten fjärrlit lilla han tillverkade
kolapad tvättuggar och rökugnar (kolade
och slätade) vilka han gick omkring i
byarna och sålde, samtidigt var han
återfärjare åt andra, som tillverkade
snurrbussar snopschitar kaff och pyggar
bussar. Kils skolan i Glättberga var
småbrukare, i härt och 3 har kunde såda
på stället. på vintern tillverkade han
skaffar av trä (Asp) samt (enckargor)
galatishargar vilka såldes till befolkningen
i trakten. Lina Blad använde olika sorter
nålsnålar och klarade sig hushållsligen
på detta arbete.

ACC. N:R M. 13555: 4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

4.

(Nils Johan)
Johan O. Elman i Drakaberga var
småbrukare i hätt 34 år, som liksom alla
vintern tillverkade han välar av
får och grön vilka han sålde på mark-
naderna i Kristianstad. Östergren var
hans ägare han tillverkade tröskor och bagnar
m.m. blev senare taffelmakare. Bengt 2
(Spinnaren) stickade vantar, strumpor, samt
spann tråd av lin, så fin som maskin-
spunnen tråd nr 12 han hade egen stuga.
Går var det yvres geppar (Flaggarer)
hade en liten stuga. Hans lag smet vantar
strumpor, raggsockor, färkläder } handdubbar
m.m. och sålde lik marknader i Kristi-
anstad m. fl. plattor och sålde varorna.
Han var uttagligen plattor första
handlaren. Johan O. Elman (Björgholm)
tillverkade handt till laggbär.

I Gnarrarp hade Landgren ett litet
jordbruk som fäddde en häst jämtre och
par kor, som bicykla tillverkade som
spänborgar där fingo barnen hjälpa
till med plätning ^{och korpar} samt annat arbete.

I Gnarrarp hade Sven Svensson ett
litet jordbruk som kunde fäda 1 häst
jämtre 3-4 kor, som bicykla och kor
på skräddarbruket och ryddade bläder
åt folk. Tyger, Branta kor och skä
äder och tjänade några ören reba.

I Tockarp var två skräddare till yolkman
som själva byggt sig en liten stuga
kunde hanuvalkligen på att rydd bläder
till folk om tyger som de själva vävde
i hemmen. Båren skuren ryddade endast
då han hade tid ty han hade ett
litet jordbruk 1 häst och ett par kor.

ACC. N:R M. 13555:6.

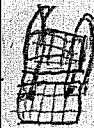
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Per Persson / Persson / var också smärbrukare
men lagade och rydde även nya skar
som byggs. Bäst gämnar var penning-
ägare 2 hästar samt en 8-10 kor men han
var även kvarnägare och sågar samt
hant även med att tillverka trävar-
lar. Träskar till familjen var de bästa
(jämföring på träskar längs stranden) Storr och
änstlagare
var repstugare. Lilla yahn var smärbrukare
1 häst 3 kor, som byggs tillverkade kor-
stegar vilka han sålde till byggherren.
Yörn Jonsson i Gamla var även
smärbrukare 1 häst 3 kor, han var skomaker
på tidiga stunder. Men i Eslöv bodde
Per Måller i fädernsgården medan 3 cyklar
och 2 hästar gäddes, ryddade Per Måller med
tillverkning av stegar och Takrännar,
Per Måller hade även ett eget bibliotek

ACC. N:R M. 13555: 7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

där man fick låna böcker nästan gratis,
men han var även parkare och skrift-
ställare. Farpa, Pärren var snickare och
när Tolmehar han ägde ett hus med
en liten jordbit till, i hans arbete var
i hundrade tillverkning av möbler och
vävar till art. befolkningen. Stolar
som han tillverkade omkring 1860 talat
finns ännu i bruk hos Sven Svensson
Fransvik. (Bäns) yase? ägde ett stort
jordbruk i häst och 3 a 4 kor, men som
ett arbete var han med till befolkningen
i byn. Bengt Bengtsson var även snick-
brukare i häst a 3 a 4 kor, men som brygga
var han kargmakare ⁽¹⁸⁷³⁾ tillverkade järn-
kargar, vilka benämndes matkargar eller kargar
med grepp av rätting. Dessa kargar såldes till
hemma, till till bröderna Tvarsson i Orby.

ACC. N:R M. 13555:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

8.

här fick hela familjen hjälpa till
med arbetet. Det var ett hårt arbete när
denn skulle kyula spänn ~~en~~ ^{en} kysel med
ett handlag i nordra ändan. Där man finge
hjälpas åt. Kvint en soldat bodde en stuga
en bit fjord som han gjorde slag i urke där,
ett par tre getter och några hästar han var
rödfärgare, kokade spöke i en rödfärg
som inte smet från sig, men han skulle
även vara uppförare till en liten
sotagenlampa av block. en utav
de första sotagenlamporna i dessa
bygder och vi nämnde den vid namnet
Glimmaren. I spåren bodde soldaten
Olin sigt hus men gjorde gärd han
dagsverk på 2 kor kunde han fräda
på torpet, han var varit bindare och
hållt upp taget om hästarna när denn

ACC. N:R M. 13555:9.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

klippade av taget på hästarnas svansar
Olin var även hemmasläktare. Det vill säga
han gick omkring i gårdarna och slaktade
grisar m.m. till gylarna och vid andra tillfällen
i Tranvick byggmästare (Bäcka) församling?
även han slagverkslångare han timmerbakh
likskap samt råvaror. I Olastorp bodde
mjölkarens Anders Skilman, han bodde i hön
2 och 3 kor han var träsnidare, han svarade
trätillverkare, snickare samt snickerbänkar
m.m. som såldes på marknader samt av
personer som gick omkring i byggen och
sålde. I Ramnsvärd var det Ola Olofsson
sluggare egna hus och jord som sålde i hön
Ola var byggnadsniskare och vagnmakare
han köpte plank och bräder av någon
jordbrukare som hade skog sågade ut
alla bitarna för hand med ett ståtligt sag

9.

ACC. N:R M. 13555:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

10.

där klingan kunde vidas åt vilket håll som
 behöft. Sedan var det mycket kallt och
 sedan mindre för att hyula stötare med.
 Ensamna kvinnor som Bengta Olsson
 Grana-Linan, Ivarn Linan och arbetade
 hanta om sammant. med olika sorters
 arbete har bönderna annars kändes spara
 och stickade samt vävde och virkade åt
 folk i staden. I Baryn var väl Götterman
 den mest anställda yrkesmannen med
 på gårdar i Baryn och brytstad för
 sina goda raggvirktyg. Hans Linan
 backstugevittare tillverkade piskor
 åt naktpryskar och drängar samt stod
 till för att med att rätta ringar i staden
 på sin. Ila Hanna även backstuge-
 vittare rätta blodiglar på folk, mest
 en liten angift, kunde även Taga

ACC. N:R M. 13555 //.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

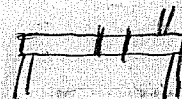
efter hårdt järn har låst kalnat.
 Hemlinge. Spän Pärn dagsverktagare
 2 kor, han garvade älskinn till slagar
 eller plästar det skulle nämligen vara
 älskinn mellan de båda köpparna // sedan
 skulle de var för sig samman med linnebart
 som användes runt älskinn han tillverkade
 även plästar. Han och Sven var
 yrkes träsnidare och taklärare i sina
 byggar lärt sig han i hundra år med
 trä järn (taklärare) Helsinga bräderna
 Pärn var snickare i hantel 2 kor
 de tillverkade möbler av järn och gran
 för att sälja på marknaden i Kristianstad
 där en finsnickare med igen sluga
 var som stöder 2 kor tillverkade
 färdiga och polerade möbler även av
 han arbetar finns 3 möbler hos Sven
 Svensson Danerike.

ACC. N:R M. 13555:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landtbrukaren: Sven Gunnar i Gillinge
(Från Svensson) var anlitad som djurläkare
Rösa Sven? (Rösa gran) tillverkade
stigar och takrännor som han sålde in till
Bristhamstad (Landvägen) för att sälja.
han var också smedbrukare i härt 2 och 3 kor.
I Thorsby togs nya brännstavar på somrarna
Torparen Sven Olsson i Ekstråd (Nylmars
Svensson) var Torparen igga hus och jorden
mot 12 kvinnliga och 30 manliga slag i urker
på är jorden kunde föda i härt 2 kor
han var även träskamarkare han tillverkade
träskor med läderputar över risten, togs
med smidare och kallades för putsträskor
de andra vilka inte hade något beslag eller
nåder med träskanläder. Träskorna vara
betydligt större att gå med. Om hästar
så arbetet var järdigt uti togs träskabockar in

12.

ACC. N:R M. 43555:13.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

13.

i stugan vid isen. Ett lån alstreck
 vara redan hemköpta av några lantbruk
 här i trakten, med en mätt bärre sågades
 dessa stöckar i lagom långa längder och
 tagis in i stugan så gran huggs dessa
 bitar med en därtill lämpad yxa
 med ena sidan alldeles slät, sedan bitades
 dem fast i en urhalkning mitt på baken
 sedan var det en särskilt färdig yxa
 till att hugga ut yxeln fästaget till foten
 sedan var det (närvarande ^{lärt}) att bärre hål till
 fotens längd, så var det råskan att
 gräna ut platta till foten, råskan
 var halvsrund och skarp slipad på
 två kanter, så kan skrapjärnet
 och så till sist slätjärnet sedan tagis de
 ur baken för att släthuggas på sidan
 och hugga backet under mängen

ACC. N:R M. 13555:14,

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

14,

sedan var det puttarbete igen att med
 handkniv putta dem färdiga sedan
 skulle dem tarha med spinnen ett par dagar
 så skulle dem niåla med kimrök och
 stenkallröga, så skulle dem bestås med
 puttar och bläck, sedan levererade dem
 till affären i byn till ett pris om
 cirka 70 öre per staka och 25 öre per barn-
 träskar. ^(Mållingen) Karl skivade ^{trypor} 2 kar,
 han tillverkade stigar samt sakrännor
 av trä, bräder, kölar, han var lantbrukare
 som hade skog till salu. Den färdiga
 varan såldes till Frilandsstad med
 hälskuts där den såldes på torgdagarna
 och marknader. Dungen, tryper med
 1 ka, finkade ler och stenkål åt hus-
 mödrarna bitarna sågades samman och
 berrades ett par må i käl i guld och järn

ACC. N:R M. 43555/15.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

15.

samma med ~~hitt~~ och en stälträd.
 Ola Olsson (gerätten) var ryttslagare,
 om samrarna så samu var i trädet
 byggdes bäggar av lind vilka
 skalades bort. hantades i kop och
 lades i en hula med vatten så att
 den inte torkade, sedan fogs det upp
 efter boken och delades i olika sorter,
 den innersta delen var mjukast och
 bäst och användes till lärapiltar och
 små finare ryr. den som kom därnäst
 var gräns och användes till gräns
 ryr och ytterbark. var inte använd-
 bar utan hantades. Bäggar eller
 (hagstana) som den benämndes skulades
 landvägen till Torsholm där de an-
 vändes vid kruk tillverkningen.
 Björn Nilsson (Jarlman, Björnen) var

ACC. N:R M. 13555:16.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

16.

inläbrukare 1 häst och 2 kor, han tillverkade
band till laggkärl dessa kallades bort
till Ykinge och såldes där, till dessa band
användes smala kamkåppor vilka
klydes med en bandkniv.

I Gäddjärnarn tillverkade Vicklar Larsson
och så band till laggkärl han var också
tjuggare med eget hus, samt tjuggat pådd
& kor. Pär Stiltan ^(Grevens) inläbrukare med 2 kor,
var fiskhandlare. Pär Stiltan inläbrukare
1 häst & 2 kor, tillverkade olika sorters
möbler av fur målade och trävita vilka
såldes på marknaden i Brittanstad.

Pär Lucman inläbrukare 2 kor, var
även träskallare trävittadsträskor
vilka han sålde i gårdarna i samhället
Haga han hustru var handterande
liksom hans hustru. Så sålde han

ACC. N:R M. 13555:17

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

17.

ämnar plåster som har såldes. Där och
August Nordkvist backstugevärdare
tillverkade palatiskargar av en, vilket
det fanns gott om i backarna och fick
huggas fritt, verktyg behandlas inte
mer än yta och landkvist, här
sittas hela familjen i arbetet
och tillämpades hela året som
den färdiga varan såldes dels direkt
till förbrukarna, dels till affärerna
i samhället. De som tillverkade
spänkargar, där sitta hela familjen,
ansvarar var det i hushålls människor
som arbetade med sina yrken
medan kvinnorna kördade spann
och vände, i de flesta fallen till
hushåll, men någon gång kunde
det bli en någon så att till salu och så

ACC. N:R M. 43555/18.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

18.

medan de ensamstående kvinnorna
i hundraåriga lenda prä vad de kunde
stjana på att kardor, spinna, sticka
samt väva, tillverka nysar och knasta
och lyärker, samt andra sammanse arbeten
åt händerna med jordsbrukets mest
riskämtning, potatislukning, ränsa och
taga mat kött på slängt, rådesuppi-
tagning, lårhämtning, upplagning och
potatis m. m. Dessa uppräknade händelser,
var de kommit från är nog snart ut-
sträna, någon organisation finns
inte, utan var och en arbetade på
egent initiativ och för sitt egna
ekonomiska beroende eller helt enkelt
för att nöden tvingade var och en
att ylla hända pärniga händelser sig
och familjen. För träarbetarna finns det

ACC. N:R M. 13555:19.

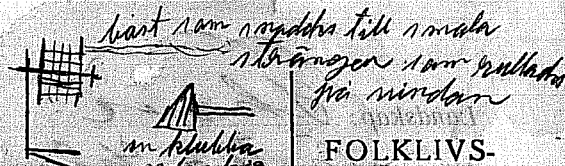
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

gatt en möjlighet. I dag var det lätt
att säga en händerna, ty även den
flesta av dem vara glada åt att kunna
nyttja något till pengar, hand, och
och lind fiska folk fritt. Några
antända fann inte utan i något smutts
fall. Verkstaderna var i de flesta fallen
dagligtugan, som användes både
till mat, verkstad och sovrum.
Dessa binnärningar tillämpades huvud-
sakligen av: nistern, vägar, gäng,
även för samman med stilig väderlek
Dessa binnärningar upplärda med
några för undantag 1901 a 1904 då
arbetat i den gröna graniten. Bärgrä-
da blev ett prägan efter arbetstid
beständ arbetstid och beständ antäning
vid månadsens slut. Ombrytning 1903 a 1904
syndtraktar en 3 a 400 man i de gröna bergen.

19.

ACC. N:R M.

13555:20

Folkklivs-arkivet
Lund

härst som raddas till smala
strängarna som rullades
på mindan

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

den som
håller
håller mellan
strängarna
mindan som
vänder
på mindan
och raddar
samma som
strängarna
till ett stycke

Tillverkning av bastyg
3 bockar ställdes upp i ett
varandra nr 1 som a ut nuvar
samma fästade med en båda
som handtag så att alla nuvar
snurrade runt samtidigt
bock nr 2 endast som stöd
åt repsträngarna i bock nr 3 var krakar av
trä. Så fästes strängarna först i nuvarna
redan i bock nr 3 med nr 2 som stöd.
Sedan gick en man taga klullean med
(skärarna) till urhalkningen i och lägga
strängarna i urhalkningarna och hålla
fäst strängarna medan en nuvar, och
så gå rakt framåt med klullean medan
den andra nuvar ligger på botten bort
med klullean till bock nr 3 då var
repet färdigt. Stora stavar lades så
att de båda bockarna i rätt läge.

ACC. N:R M. 13555:21.

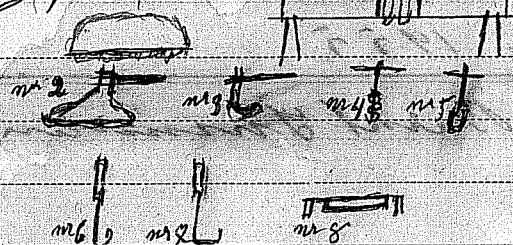
ms
35

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

21.

Träskarna och verktyg, nr 1

nr 1 såg att såga benblarna
med, nr 2 yxa (hila) att hugga
den jämna på 4 sidor
för att sedan fästa den
med träkilar i hocken,

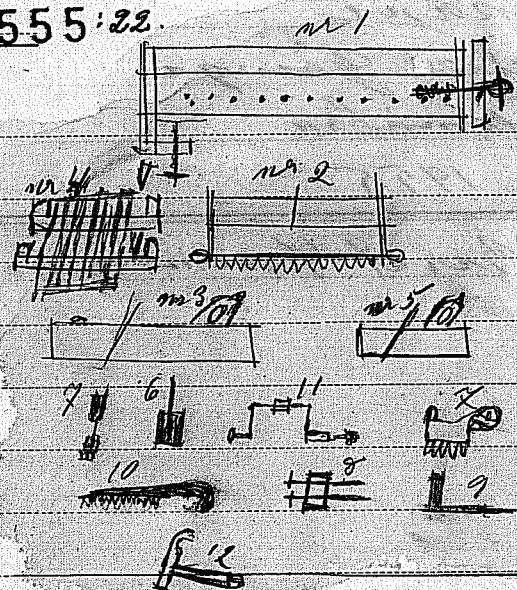
nr 3 skarp yxa att hugga ut snittet till
hållet, samt under botten till snittet,
nr 4 bär (nauar) att bär ut till foten,
nr 5 rasked skarp slipad på båda kanter
och halvrund i för att partfatta ut-
hållningen med, nr 6 gransjärn för att
uthålka till trandsynarna med, samt
nr 7 slätjärn för att putta jämt
inne i träskan med, samt nr 8 hand-
kniv till att putta träskarna utvändigt
med. Slätjärn och puttgjärn vara slipade
i båda kanter.

Snickarens arbete består
ganska många verktyg.

Från det trädet huggits
i skogen till att bräcka
bark användes till mätler
tog det minst 6 månader.

Hyvelbänken^{nr 1} och såget^{nr 2}
var ju de båda första

redskap som användes bräderna sågades av
i pautiga längder kanthyvelades med i träben^{nr 3}
lades i kramparna^{nr 4} och brötrök kanterna med
lim samt keilades fast i kramparna med keilar
av trä när limmen torkat tog pagen
ut av kramparna keilades på båda sidor
först med den stora hyvelen sedan med den
mindre putshyvelen^{nr 5}. Gudet var en måttel
skulle det. Färdig ibare då han hade såg
klubb och stämjärn till användning

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

22.

gradrägen användes till att säga järn i ridarna
 till ladsägare och dylikt. Liten som ladan
 lämnar på. Ritmätt kan till användning
 då de märkte tjockheten på träet hursom
 det skulle finnas eller gradas. Tinkel bekänd
 både då bitarna skulle jämskäras på
 längd och bredd. Ticksäg¹⁰ då ett hål skulle
 sägas i en bräda eller dylikt och då fick
 ju harr¹¹ vängen med harr användas
 först. Hammaren¹² var ju ett nödvändigt
 verktyg. Om det var nödvär som skulle mätas
 skulle den först strykas med linolja ridan spätt
 med en blandning av brita och linolja för att få
 en jämn yta ridan ådrades eller ströks i den
 färg den skulle ha och så till slut färmades
 stäcken färden skulle bli blank och så
 hård yta. Ett gammalt recept för polerade
 möbler var Färsalt¹³ och alchark som gav
 en bra glans åt träet och en rödbrun färg.

ACC. N:R M. 13555:24.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Fotografiskt förklarad och fotografierad i min
i nästan hvarlunda ett år.

Ansvarar ansvarar och lockar uppläst.
i sprit, samt harnas som gäddor in i
träet med en nygub tyglit.
Om det den tid då dessa farare och
hackslingare hade det som i närheten
iaktade upp öppna plattor i skogen
där de brände gräset och hängen
brände sedan upp in i hägar och
jord och tar där de planterade
potatis och andra plattor benämnde
de lyckor och sådana finns det
märker efter ännu. Ett yrke som
sag glänt att nämna var palm-
makarens. Tid de flesta stugarna
var en liten hage där stod i regel
ett par bikupor med hatt, och dessa
vara en palm. ännu tillverkades
mjälbargar av palm Martin Brungtman
i Halparad nu basat i Rannväd nära Gammelby.

24.

modeller,
van talade
1850-60
4 mil
tälpa stugan
de sågar
8 gårdar
i antad
Min far
stad för
lampen
ra gård
inland.
bakt med
och tänkte
g samt
tillverkade
kärnan

25.